

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2008-2009

24 JUNI 2009

**Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van
25 ventôse jaar XI tot regeling van het
notarisambt**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER VANDENBERGHE

I. INLEIDING

Dit wetsvoorstel, dat onder de facultatief bicamerale procedure valt, werd op 7 mei 2009 bij de Senaat ingediend.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

24 JUIN 2009

**Proposition de loi modifiant la loi du
25 ventôse an XI contenant organisa-
tion du notariat**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. VANDENBERGHE

I. INTRODUCTION

La présente proposition de loi, qui relève de la procédure bicamérale facultative, a été déposée au Sénat le 7 mai 2009.

Samenstelling van de commissie / Composition de la commission :

Voorzitter / Président: Patrik Vankrunkelsven.

Leden / Membres :

CD&V Sabine de Bethune, Hugo Vandenberghe, Pol Van den Driessche,
Tony Van Parys.
MR Alain Courtois, Marie-Hélène Crombé-Bertom, Christine Defraigne.
Open Vld Martine Taelman, Patrik Vankrunkelsven.
Vlaams Belang Hugo Coveliers, Anke Van dermeersch.
PS Christophe Collignon, Philippe Mahoux.
sp.a Guy Swennen, Myriam Vanlerberghe.
CDH Vanessa Matz.
Écolo Carine Russo.

Plaatsvervangers / Suppléants :

Wouter Beke, Dirk Claes, Nahima Lanjri, Els Schelfhout, Elke Tindemans.
Berni Collas, Alain Destexhe, Philippe Monfils, François Roelants du Vivier.
Roland Duchatelet, Marc Verwilghen, Paul Wille.
Yves Buysse, Jurgen Ceder, Joris Van Hauthem.
Sfia Bouarfa, Joëlle Kapompolé, Philippe Moureaux.
Marleen Temmerman, Johan Vande Lanotte, André Van Nieuwkerke.
Francis Delpérée, Jean-Paul Procureur.
José Daras, Josy Dubié.

Zie:

Stukken van de Senaat:

4-1317 - 2008/2009:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Delpérée.
Nr. 2: Amendementen.

Voir:

Documents du Sénat:

4-1317 - 2008/2009:

Nº 1: Proposition de loi de M. Delpérée.
Nº 2: Amendements.

De commissie voor de Justitie heeft het in aanwezigheid van de minister van Justitie onderzocht tijdens haar vergaderingen van 10 en 24 juni 2009.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE INDIENER VAN HET WETSVOORSTEL

De heer Delpérée herinnert eraan dat er reeds eerder is gedebatteerd over wetsvoorstellen betreffende de regeling van het notarisambt en dat onder de meerderheidspartijen was overeengekomen dat de fractie van spreker teksten zou voorbereiden over die zaak, terwijl andere thema's onder de meerderheidspartijen werden verdeeld.

Wat de regeling van het notarisambt betreft, kan men de zaken heel globaal bekijken.

Iedereen weet dat de wet van 25 ventôse jaar XI ongetwijfeld moet worden herzien inzake een aantal punten in verband met de regeling van het notarisambt, de werking ervan, de verdeling van de notariskantoren, ...

Men moet ongetwijfeld globaal nadenken over de wijze waarop de opdrachten van openbare dienst en de privéfunctie van het notarisambt worden vervuld. Men moet ook kunnen nadenken over een verduidelijking van de rol van bepaalde actoren (Federatie, Benoemingscommissie, enz.) die in de regeling van het beroep meespelen.

Voorliggend wetsvoorstel strekt niet om dat ambitieuze doel te verwezenlijken, maar om een antwoord te bieden op enkele concrete problemen die de jongste jaren zijn gerezen en waarvan de oplossing de notarispraktijk kan verbeteren.

Het gaat hoofdzakelijk om drie soorten problemen.

Het eerste probleem betreft de notaris die de huidige proeven niet heeft afgelegd (vergelijkend examen, aanwijzing als kandidaat-notaris, ...), en die benoemd werd voóór de inwerkingtreding van het nieuwe aanwijzingssysteem dat werd ingevoerd bij de wet van 4 mei 1999, maar die om verscheidene redenen in verband met zijn activiteit of zijn persoonlijke toestand, eervol ontslag uit zijn ambt heeft verkregen. Waarom kan men hem niet, indien zijn toestand zich gunstig ontwikkelt, de mogelijkheid geven zich te laten aanwijzen als notaris of als geassocieerd notaris zonder alle momenteel geldende proeven te moeten afleggen?

Het tweede thema van het voorstel behelst het stageprobleem. De huidige wetgeving bepaalt dat een stagiair zijn stage niet langer dan een jaar mag onderbreken, zo niet moet hij de stage van nul herbeginnen. In het huidige beroepsleven kan het gebeuren dat een notaris zijn echtgenoot die een beroepsactiviteit in het buitenland uitoefent, volgt.

La commission de la Justice l'a examinée lors de ses réunions des 10 et 24 juin 2009, en présence du ministre de la Justice.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE L'AUTEUR DE LA PROPOSITION DE LOI

M. Delpérée rappelle que des discussions ont déjà eu lieu précédemment sur des propositions de loi relatives à l'organisation du notariat, et qu'il avait été convenu entre les partis de la majorité que le groupe de l'orateur préparerait des textes relatifs à cette question, d'autres thèmes étant répartis entre les partis de la majorité.

En ce qui concerne l'organisation du notariat, on peut envisager les choses de manière très globale.

Chacun sait que la loi du 25 ventôse an XI mériterait sans doute fondamentalement revue sur un certain nombre de points touchant notamment à l'organisation du notariat, à son fonctionnement, à la distribution des études notariales, ...

Sans doute faudrait-il réfléchir globalement à la façon dont les missions de service public et les missions privées du notariat sont assumées. Il faudrait également pouvoir réfléchir à une clarification des rôles de certains acteurs (Fédération, Commissions de nomination, etc.) qui interviennent dans l'organisation de la profession.

La proposition de loi à l'examen ne vise pas à rencontrer cet objectif ambitieux, mais à répondre à quelques questions concrètes qui se sont posées au cours des dernières années, et dont la solution pourrait améliorer la pratique notariale.

Il s'agit essentiellement de trois types de problèmes.

Le premier concerne le notaire qui n'a pas accompli les épreuves actuelles (concours, désignation comme candidat-notaire, ...), qui a été nommé avant l'entrée en vigueur du nouveau système de désignation instauré par la loi du 4 mai 1999, mais qui, pour différentes raisons tenant à son activité ou à sa situation personnelle, a obtenu démission honorable de ses fonctions. Si sa situation évolue favorablement, pourquoi ne pas lui permettre d'être désigné comme notaire ou comme notaire associé sans devoir représenter l'ensemble des épreuves qui sont actuellement en vigueur.

Le deuxième objet de la proposition concerne le problème du stage. La législation actuelle prévoit qu'un stagiaire ne peut pas interrompre son stage pendant plus d'un an, faute de quoi il doit recommencer le stage à zéro. La réalité de la vie professionnelle actuelle fait que, par exemple, un notaire peut être amené à suivre son conjoint qui exerce une activité

Indien dat verblijf langer duurt dan 12 maanden, moet de stage worden herbegonnen. Het voorstel strekt om die limiet van een jaar af te schaffen, of hem minstens te vervangen door een langere periode, bijvoorbeeld 18 maanden, wat de helft is van de totale duur van de stage.

Het derde aandachtspunt van het wetsvoorstel is het mogelijk te maken dat een notaris van standplaats verandert, wat in de sector van het openbaar ambt overeenkomt met een vorm van mutatie. Die «mutation» kan plaatsvinden zonder dat de kandidaat verplicht wordt alle proeven om een notariskantoor toegewezen te krijgen opnieuw af te leggen.

Spreker wijst erop dat hij nog twee andere wetsvoorstellen over specifieke problemen in verband met het notariaat heeft ingediend, het ene om het aantal kandidaat-notarissen op te trekken (stuk Senaat nr. 4-1322/1) en het andere tot regeling van de toegang voor notarissen tot de functie van plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep (stuk Senaat nr. 4-1337/1). Tot besluit vermeldt hij dat de minister van Justitie hem verzekerd heeft van de steun van de regering voor de goedkeuring van voorliggend voorstel, alsook van beide andere wetsvoorstellen die hij rond dit thema heeft ingediend.

III. ALGEMENE BESPREKING

De heer Vandenberghe verklaart dat hij kan akkoord gaan met de voorliggende bepalingen inzoverre deze technische aspecten regelen. Spreker heeft echter enkele bedenkingen bij de artikelen 2 en 3.

Artikel 2 van het wetsvoorstel strekt ertoe de notaris die eervol ontslag uit zijn ambt heeft verkregen toe te laten aangewezen te worden als geassocieerde notaris zonder aan de voorwaarden te hoeven voldoen van de kandidaat-notaris. De toelichting verwijst naar het voorbeeld van de notaris die tijdelijk een stapje terugzet. Spreker haalt het voorbeeld aan van een notaris die ontslag neemt en een hoge overnameprijs opstrijkt. Is het de bedoeling een systeem in te voeren waarbij de notaris die zijn ambt neerlegt en een vergoeding opstrijkt, de functie van notaris verder kan uitoefenen op het kantoor dat hij heeft overgedragen? Of kan hij ook zijn functie verder uitoefenen op een ander kantoor? Is hier een vrijwaringsplicht ingebouwd?

Spreker vraagt nadere uitleg over het benoemingsbeleid dat zal worden gevolgd bij de aanwijzing van een notaris die eervol ontslag heeft verkregen en die zich kandidaat stelt voor een nieuwe aanwijzing. Hij herinnert eraan dat niet alle kandidaat-notarissen die in het vergelijkend toelatingsexamen geslaagd zijn, notaris of geassocieerd notaris worden. Is het dan raadzaam toe te staan dat de ontslagennotaris

professionnelle à l'étranger. Si ce séjour excède 12 mois, le stage doit être recommencé. La proposition est de supprimer cette limite d'un an, ou à tout le moins de la remplacer par une durée plus longue, par exemple 18 mois, ce qui représente la moitié de la durée totale du stage.

Le troisième objet de la proposition de loi est de permettre à un notaire de changer de résidence, ce qui correspondrait, dans le secteur de la fonction publique, à une forme de mutation. Cette «mutation» serait réalisée sans que le candidat soit tenu de représenter l'ensemble des épreuves pour être désigné à une étude notariale.

L'orateur signale qu'il a également déposé deux autres propositions de loi traitant de questions ponctuelles relatives au notariat, l'une en vue d'augmenter le nombre de candidats-notaires (doc. Sénat, n° 4-1322/1) et l'autre organisant l'accès des notaires à la fonction de conseiller suppléant au sein d'une cour d'appel (doc. Sénat, n° 4-1337/1). Il précise enfin que le ministre de la Justice l'a assuré de l'appui du gouvernement pour l'adoption de la proposition à l'examen, ainsi que des deux autres propositions de loi qu'il a déposées en la matière.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Vandenberghe déclare qu'il peut marquer son accord sur les dispositions à l'examen en tant qu'elles règlent des aspects techniques, mais qu'il a plusieurs remarques à formuler au sujet des articles 2 et 3.

L'article 2 prévoit que le notaire qui a obtenu démission honorable de sa fonction peut demander à être désigné comme notaire associé sans avoir à répondre aux conditions afférentes aux candidats-notaires. Les développements renvoient à la situation où un notaire est amené à délaisser temporairement ses fonctions. L'intervenant cite l'exemple d'un notaire qui démissionne et qui obtient une indemnité élevée pour la reprise de son étude. L'objectif est-il d'instaurer un système permettant au notaire qui démissionne de sa fonction et qui reçoit une indemnité de continuer à exercer la profession de notaire dans l'étude qu'il a remise? Pourrait-il également, le cas échéant, poursuivre son activité dans une autre étude? Une obligation de garantie est-elle prévue en l'espèce?

L'intervenant demande des précisions sur la politique de nomination qui sera suivie lors de la désignation d'un notaire qui a obtenu sa démission honorable et qui postule pour une nouvelle désignation. Il rappelle que tous les candidats-notaires qui ont réussi le concours d'admission ne deviennent pas notaires ou notaires associés. Est-il dès lors opportun de permettre au notaire démissionnaire d'entrer en

in concurrentie komt met die kandidaat-notarissen door hem zijn notarisambt opnieuw te laten opnemen ?

Wat de onderbreking van de stage betreft, kan de heer Vandenberghe begrijpen dat men soms een onderbreking van de stage moet toestaan van langer dan een jaar. Het gevolg van het wetsvoorstel is evenwel dat een onbeperkte onderbreking mogelijk wordt. Is dat echt wenselijk ?

Spreker vraagt ten slotte of de regeling die wordt voorgesteld voor de verandering van standplaats niet tot gevolg heeft dat men de notaris die van standplaats wil veranderen ertoe verplicht opnieuw het vergelijkend examen af te leggen.

De minister verklaart voorliggend wetsvoorstel onder voorbehoud van enkele technische bezwaren te kunnen steunen.

Hij denkt dat de werkingssfeer van artikel 2 nader moet worden bepaald. Er is geen overeenstemming tussen de toelichting en het dispositief van het wetsvoorstel.

In de artikelsgewijze bespreking staat dat artikel 2 strekt om de ontslagnemende notaris de mogelijkheid te geven de status van geassocieerd notaris te genieten in de standplaats waar hij vroeger zijn ambt uitoeffende, zonder het vergelijkend examen te moeten afleggen. De tekst van het voorgestelde artikel 35bis heeft een bredere draagwijdte, omdat de notaris niet verplicht wordt naar zijn gewezen standplaats terug te keren.

Door een terugkeer als notaris zonder geografische beperking toe te staan, dreigt men een debat te krijgen over het risico op de oneerlijke concurrentie die kan ontstaan wanneer de notaris terugkeert in een ander kantoor in de buurt van zijn gewezen standplaats. Dergelijk risico bestaat niet wanneer de ontslagnemende notaris alleen van het examen is vrijgesteld wanneer hij terugkeert als geassocieerd notaris in de standplaats waar hij in het verleden benoemd notaris was.

In verband met de onderbreking van de stage, wijst de minister erop dat de stage als een opleidingsperiode moet worden beschouwd. Het is dus niet wenselijk dat ze zonder enige beperking in de tijd kan worden onderbroken. Wat voor zin heeft een stage van drie jaar die na een periode van twee jaar wordt onderbroken, om vervolgens na een onderbreking van tien jaar te worden hervat ? Spreker kan het eens zijn met een versoepeling van de huidige onderbrekingsregeling — die tot een jaar beperkt blijft — maar een tijdslijm is noodzakelijk.

De minister denkt verder dat de voorgestelde wijziging in artikel 4 geen probleem oplevert. Het is de bedoeling dat de notaris die van standplaats wenst te veranderen dat kan doen zonder het examen te

concurrence avec ces candidats-notaires en le laissant reprendre sa fonction de notaire ?

En ce qui concerne l'interruption du stage, M. Vandenberghe peut comprendre qu'il faille parfois permettre une interruption du stage pour une durée supérieure à un an. La proposition de loi a cependant pour effet de permettre une interruption illimitée. Est-ce réellement opportun ?

L'intervenant demande enfin si le régime proposé pour le changement de résidence n'a pas pour effet d'imposer au notaire qui aspire à changer de résidence l'obligation de passer à nouveau le concours.

Le ministre déclare pouvoir soutenir la proposition à l'examen sous réserve de quelques considérations techniques.

Il pense que la portée de l'article 2 devrait être précisée. Il n'y a pas de concordance entre les développements et le dispositif de la proposition de loi.

Ainsi, le commentaire des articles précise que l'article 2 tend à permettre au notaire démissionnaire de bénéficier du statut de notaire associé dans la résidence où il exerçait anciennement ses fonctions sans devoir passer le concours. Le dispositif de l'article 35bis proposé a une portée plus large puisque le notaire n'est pas obligé de revenir dans son ancienne résidence.

En permettant un retour comme notaire associé sans limitation géographique, on s'expose à une discussion sur les risques de concurrence déloyale que pourrait engendrer le retour du notaire dans une autre étude située à proximité de son ancienne résidence. Un tel risque ne se pose pas si le notaire démissionnaire n'est dispensé de l'examen que s'il revient comme notaire associé dans la résidence où il était notaire titulaire auparavant.

En ce qui concerne l'interruption du stage, le ministre rappelle que le stage doit être vu comme une période de formation. Il n'est dès lors pas souhaitable de pouvoir l'interrompre de manière illimitée dans le temps. Quel est le sens d'un stage de trois ans qui serait interrompu après une période de deux ans et serait ensuite repris après dix ans d'interruption ? L'intervenant peut se rallier à un assouplissement du régime actuel d'interruption — qui est limité à un an — mais il faut cependant prévoir une limite dans le temps.

Le ministre pense par ailleurs que la modification proposée à l'article 4 ne pose pas de difficulté. Le but est de permettre au notaire qui souhaite changer de résidence de le faire sans devoir passer les examens.

moeten afleggen. Die notaris heeft echter in geen enkel opzicht voorrang op de andere kandidaten voor die vacante plaats, met wie hij in concurrentie komt. De benoemingscommissie zal de kwalificaties en de verdiensten van alle kandidaten met elkaar vergelijken.

Tot slot steunt de minister de voorgestelde wijziging aan artikel 64, § 1, om het mogelijk te maken dat erenotarissen tijdelijk plaatsvervangend notaris worden.

De heer Mahoux verwijst naar de nota van de dienst Wetsevaluatie :

« Artikel 3

1) Dit artikel schrappt in artikel 36, § 1, de regel dat de stage maximaal voor de duur van één jaar kan worden onderbroken. Volgens de toelichting bij het wetsvoorstel zouden stagiairs om gezondheidsredenen of voor zorgouderschap hun stage moeten kunnen opschorten gedurende verschillende periodes die uiteindelijk meer dan één jaar bedragen (blz. 2).

Artikel 36, § 3, van de wet op het notarisambt luidt evenwel als volgt:

« § 3. De militaire dienst of de vervangende burgerdienst gelden niet als onderbreking, maar slechts als schorsing van de stage.

De stage mag ook worden geschorst voor een maximale duur van één jaar mits toestemming van de Nationale Kamer van notarissen »

Volgens de parlementaire voorbereiding van die bepaling, kan de stage

1. worden opgeschorst wegens ouderschapsverlof of een oorzaak die onafhankelijk is van de wil van de betrokkenen (ziekte, werkloosheid enz., zoals dat thans wordt aanvaard door de administratieve rechtspraak);

2. dan wel wegens bepaalde activiteiten die verband houden met het notarisambt (bijvoorbeeld activiteiten in een bank of bij een expertisebureau dat onroerende goederen schat).

De voorgaande opsomming is niet beperkend.» (zie stuk Kamer, 1997-1998, 1432/19, 160.)

Is het derhalve niet aangewezen om artikel 36, § 3, te wijzigen, in plaats van artikel 36, § 1? Of moeten beide bepalingen worden gewijzigd?».

De heer Delpérée verklaart dat voor artikel 2, de minister terecht wijst op een discrepantie tussen de toelichtingen en het dispositief van het wetsvoorstel. Spreker meent dat het dispositief essentieel is. Er is geen reden waarom de notaris enkel zou worden aangewezen voor een notariskantoor waarvan hij oorspronkelijk titularis was. Spreker voegt eraan toe

Ce notaire ne bénéficie cependant d'aucune priorité par rapport aux autres candidats qui postulent pour cette place vacante et avec qui il sera en concurrence. La commission de nomination procédera à une comparaison des titres et mérites des différents candidats.

Enfin, le ministre soutient la modification proposée à l'article 64, § 1er, afin de permettre à des notaires honoraires de remplir temporairement des suppléances de notaires.

M. Mahoux se réfère à la note du service d'Évaluation de la législation, qui est ainsi libellée :

« Article 3

1) Cet article supprime, dans l'article 36, § 1er, la règle selon laquelle le stage ne peut être interrompu que pour une durée maximale d'un an. Aux termes du commentaire de la proposition de loi, les stagiaires devraient pouvoir suspendre leur stage pendant plusieurs périodes qui excèdent, en définitive, un an, et ceci pour des raisons de santé ou pour des motifs de parentalité (p. 2).

Cependant, l'article 36, § 3, est rédigé comme suit :

« § 3. Le service militaire et le service civil en tenant lieu ne sont pas une cause d'interruption, mais seulement de suspension du stage.

Le stage peut également être suspendu pour une durée qui ne peut excéder une année moyennant autorisation de la Chambre nationale des notaires.»

Selon les travaux préparatoires, « le stage peut être suspendu :

1. pour congé parental ou une cause indépendante de la volonté de l'intéressé (maladie, chômage, ... comme accepté actuellement par la jurisprudence administrative);

2. en raison d'activités déterminées en rapport avec le notariat (par exemple, un travail dans une banque ou auprès d'un bureau d'expertise immobilière).

L'énumération qui précède n'est pas limitative.» (voir Doc., Chambre, 1997-1998, 1432/19, 160.)

Ne faudrait-il donc pas modifier plutôt l'article 36, § 3, au lieu de l'article 36, § 1er? Ou faut-il modifier les deux dispositions ?».

M. Delpérée déclare qu'en ce qui concerne l'article 2, le ministre a très justement relevé une discordance entre les développements et le dispositif de la proposition de loi. Pour l'orateur, c'est le dispositif qui est essentiel. Il n'y a pas de raison de limiter la désignation du notaire à l'étude dont il était initialement titulaire. L'intervenant ajoute qu'il dépose un

dat hij een amendement op artikel 2 indient, dat ertoe strekt de notaris die eervol ontslag uit zijn ambt heeft verkregen en die zijn ambt terug wil opnemen, de mogelijkheid te geven om terug notaris of geassocieerd notaris te worden en niet alleen geassocieerd notaris.

In antwoord op de vraag van de heer Vandenberghe, verduidelijkt spreker bovendien dat het hier wel degelijk gaat om een situatie waarin de notaris tijdelijk zijn ambt heeft neergelegd en het terug kan opnemen.

Wat de opschorting van de stage betreft, verwijst spreker naar de klassieke juridische begrippen van opschorting en onderbreking. De opschorting is tijdelijk, terwijl de onderbreking definitief is.

Als de stage onderbroken werd, moet men in principe terug van nul beginnen. Als de stage werd opgeschorst (militaire dienst, burgerdienst, de partner vertrekt naar het buitenland, ...), lijkt het vrij normaal om dat in de tijd te beperken. De stage duurt twee jaar, dus er dient een zekere proportionaliteit te worden nageleefd bij de vaststelling van die beperking. Met een opschorting van twee jaar of tweeënhalve jaar verliest de stage haar nut. Als de duur van de opschorting korter is dan de helft van de totale duur van de stage, namelijk achttien maanden, kan de stage redelijkerwijs worden voortgezet. Spreker verwijst naar het amendement dat hij daarover heeft ingediend (zie besprekking van de artikelen).

Wat artikel 4 betreft, sluit spreker zich aan bij de opmerkingen van de minister. Men wordt inderdaad vrijgesteld van testen en examens, wat uiteraard niet belet dat er gedelibereerd wordt over de toekenning van de functie.

Wat artikel 5 betreft, sluit spreker zich ook aan bij de opmerking van de minister.

De heer Vandenberghe komt terug op het voorgestelde artikel 35bis (art. 2 van het wetsvoorstel) dat betrekking heeft op de notaris die eervol ontslag uit zijn ambt heeft verkregen en vraagt opnieuw aangewezen te worden als geassocieerd notaris. In een dergelijk geval heeft de betrokkenen een financiële compensatie gekregen in ruil voor de overdracht van zijn notariskantoor.

De minister verduidelijkt dat zodra de notaris zijn ambt heeft neergelegd, de standplaats vacant wordt verklaard en een nieuwe notaris wordt benoemd.

De heer Vandenberghe wil de aandacht vestigen op bepaalde gevolgen die de voorgestelde wijziging in de praktijk zou kunnen hebben. Als er niet in een geografische beperking wordt voorzien, zou de notaris die zijn notariskantoor heeft overgedragen, geassocieerde notaris kunnen worden in een concurrerend notariskantoor en een deel van zijn vroeger cliënteel

amendement à l'article 2, tendant à permettre au notaire ayant obtenu démission honorable et souhaitant être réintégré dans ses fonctions de redevenir soit notaire, soit notaire associé, et pas uniquement notaire associé.

Par ailleurs, en réponse à la question de M. Vandenberghe, l'orateur précise que l'on se trouve bien dans l'hypothèse où le notaire a délaissé temporairement ses fonctions et est en mesure de les reprendre.

En ce qui concerne la suspension du stage, l'intervenant renvoie aux notions juridiques classiques de suspension et d'interruption. La suspension est temporaire, alors que l'interruption est définitive.

Si le stage a été interrompu, il doit en principe être repris à zéro. S'il a été suspendu (service militaire, service civil, départ du conjoint à l'étranger, ...), il paraît assez normal de préciser une limite dans le temps à la durée de la suspension. Le stage étant de deux ans, il faut respecter une certaine proportionnalité dans la fixation de cette limite. Une suspension de deux ans ou deux ans et demi fait perdre au stage son utilité. Par contre, si la durée de la suspension est inférieure à la moitié de la durée totale du stage, c'est-à-dire dix-huit mois, le stage peut raisonnablement être poursuivi. L'orateur renvoie à l'amendement qu'il a déposé sur ce point (voir discussion des articles)

En ce qui concerne l'article 4, l'intervenant souscrit aux observations du ministre. Il y a effectivement exemption des épreuves et concours, ce qui n'empêche évidemment pas qu'il y ait délibération sur l'octroi ou non de la fonction.

Quant à l'article 5, l'orateur souscrit également à l'observation du ministre.

M. Vandenberghe revient à l'article 35bis proposé (art. 2 de la proposition de loi) qui vise l'hypothèse du notaire qui a obtenu démission honorable de sa fonction et qui demande une nouvelle désignation comme notaire associé. Dans une telle hypothèse, l'intéressé a obtenu une compensation financière en échange du transfert de son étude.

Le ministre précise que dès lors que le notaire a démissionné, la résidence est déclarée vacante et un nouveau notaire sera nommé.

M. Vandenberghe veut attirer l'attention sur certains effets que la modification proposée pourrait engendrer dans la pratique. Si on ne prévoit aucune restriction géographique, le notaire qui a cédé son étude pourrait reprendre une activité comme notaire-associé dans une étude concurrente et y attirer une partie de son ancienne clientèle, étant donné le caractère *intuitu*

naar daar aantrekken gelet op het intuïtum personae-karakter van de relatie tussen een notaris en zijn cliënten. Een dergelijke situatie zou de notaris die het notariskantoor voor een fors bedrag heeft overgenomen, snel in moeilijkheden brengen. Het zou erg delicaat zijn die oplossing als een algemeen beginsel in te voeren. Spreker pleit ervoor de terugkeer te beperken tot het notariskantoor waar de notaris vroeger zijn ambt uitoefende.

De heer Delpérée antwoordt dat de betrokken notarissen kunnen vragen om aangewezen te worden maar dat zij het recht niet hebben om zich in de buurt van een ander notariskantoor te vestigen. De voorgestelde bepaling heeft enkel tot doel te bepalen dat die personen niet de hele cursus om notaris te worden, opnieuw moeten doorlopen. Men kan veronderstellen dat de benoemende overheid het genoemde concurrentieprobleem in aanmerking zal nemen.

De heer Mahoux herinnert eraan dat er sinds de wet van ventôse — die inderdaad aan herziening toe was — een benoemingscommissie werd opgericht. Het voorliggend wetsvoorstel regelt problemen in verband met de voorwaarden tot benoeming. Artikel 36, § 3, blijft verwijzen naar de Nationale Kamer van notarissen, ondanks de oprichting van de benoemingscommissie die van gemengde aard is. Dat lijkt niet geheel logisch. Zou de adviesbevoegdheid over de opschatting niet toevertrouwd moeten worden aan de commissie in plaats van aan de Nationale Kamer van notarissen ?

De heer Delpérée antwoordt dat dit onder de reorganisatie van het notarisambt valt, wat een veel ambitieuze doelstelling is.

De minister benadrukt dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen twee situaties. De benoemingscommissie is enkel bevoegd voor het organiseren van de toelatingsexamens voor de kandidaten en voor de rangschikking van de kandidaten. Zodra iemand benoemd is, treedt ze niet meer op.

De stage valt onder de bevoegdheid van de provinciale kamers en de nationale kamer.

De heer Vankrunkelsven wijst erop dat de commissie een beslissing moet nemen over de volgende twee kwesties : moeten de terugkeermogelijkheden van de notaris die eervol ontslag uit zijn ambt heeft verkregen beperkt worden tot zijn vroeger notariskantoor of moet er daarentegen een erg soepel stelsel worden uitgewerkt zonder geografische beperkingen ? Verder rijst de vraag of een opschatting van de stage voor een onbeperkte duur al dan niet moet worden aanvaard.

personae de la relation entre un notaire et ses clients. Une telle situation ne manquerait pas de mettre en difficulté le notaire qui a repris l'étude au prix fort. Il serait très délicat d'introduire cette solution comme principe général. L'intervenant plaide pour que l'on limite la possibilité de retour à l'étude dans laquelle le notaire exerçait anciennement ses fonctions.

M. Delpérée répond que les notaires concernés peuvent demander à être désignés, mais qu'ils n'ont pas le droit de s'installer à proximité de l'autre étude. Le seul objet de la disposition proposée est de prévoir que ces personnes ne devront pas recommencer l'ensemble du cursus qui conduit à la fonction de notaire. On peut supposer que les autorités qui procéderont aux nominations seront attentives au problème de concurrence qui vient d'être évoqué.

M. Mahoux rappelle que, depuis la loi de ventôse, qui mériteraient effectivement d'être revue, une commission de désignation a été créée. La proposition à l'examen règle des problèmes de conditions posées à la désignation. Or, l'article 36, § 3, continue à renvoyer à la Chambre Nationale des notaires, en dépit de la création de la commission de désignation, qui est de nature mixte. Cela ne paraît pas tout à fait logique. Ne faudrait-il pas confier la compétence d'avoir sur la suspension à la commission, plutôt qu'à la Chambre nationale des notaires ?

M. Delpérée répond que cela relève de la réorganisation de la profession notariale, ce qui est un objectif beaucoup plus ambitieux.

Le ministre souligne qu'il faut faire une distinction entre deux cas de figure. La commission de nomination est uniquement compétente pour organiser le concours pour accéder à la fonction de candidat, et opérer le classement des candidats. Une fois la personne nommée, elle n'intervient plus.

Le stage est une compétence des chambres provinciales et de la chambre nationale.

M. Vankrunkelsven fait remarquer que la commission doit trancher les deux questions suivantes: faut-il limiter les possibilités de retour du notaire qui a obtenu démission honorable à son ancienne étude ou faut-il au contraire prévoir un système très souple sans limitation géographique. Il y a d'autre part la question de savoir s'il faut accepter une suspension du stage pour une durée illimitée ou non.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Dit artikel geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Artikel 2

De heer Delpérée benadrukt dat de voorgestelde regeling voor de notaris die eervol ontslag heeft gekregen een mogelijkheid is. Het voorgestelde artikel 35bis bepaalt dat hij «kan vragen aangewezen te worden als geassocieerde notaris zonder te voldoen aan de voorwaarden van artikelen 43 en 50». Het is dan ook geen recht voor de notaris die eervol ontslag heeft gekregen. De overheden die benoemen, moeten alle aspecten van de kandidatuur in aanmerking nemen, met inbegrip van de concurrentiële aspecten die bij de algemene besprekking werden aangehaald.

Amendementen nrs. 1 en 3

De heer Delpérée dient amendement nr. 1 in (stuk Senaat, nr. 4-1317/2), dat ertoe strekt in het voorgestelde artikel 35bis tussen de woorden «aangewezen te worden als» en de woorden «geassocieerde notaris» de woorden «notaris of» in te voegen.

De heer Delpérée verwijst naar de algemene besprekking.

De minister leidt uit het amendement af dat er twee hypothesen zijn wanneer de notaris eervol ontslag heeft gekregen. Ofwel kan hij opnieuw worden benoemd op om het even welke plaats, ofwel kan hij geassocieerde notaris worden bij een kantoor, eveneens om het even waar. In het eerste geval wordt hij vrijgesteld van de eerste stap en kan hij als kandidaat-notaris in concurrentie treden met andere kandidaten of eventueel andere notarissen die ontslag hebben gekregen om een vacante notarismacht te gaan bekleden. De benoemingsprocedure is dan van toepassing, wat betekent dat de benoemingscommissie de kandidaten zal moeten rangschikken.

In het tweede geval, dat de hypothese betreft die in de originele tekst staat, kan een notaris die ontslag heeft gekregen zich met om het even wie associëren. In dat geval betreft het een interne notariaatsprocedure. De benoemingscommissie treedt hierbij niet op. Spreker beklemtoont dat binnen die tweede hypothese een concurrentieprobleem rijst dat moet worden opgelost.

De heer Vandenberghe merkt op dat de besprekking veel ruimer zou moeten zijn. Men stelt immers vast dat de waarde van bepaalde notariskantoren zo hoog is dat er zich slechts een kandidaat aanbiedt. In andere

IV. DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1er

Cet article n'appelle aucune observation.

Article 2

M. Delpérée souligne que le régime proposé en faveur du notaire qui a obtenu démission honorable est une faculté. L'article 35bis proposé précise qu'il «peut demander à être désigné comme notaire associé sans répondre aux conditions prescrites aux articles 43 et 50.». Ce n'est dès lors pas un droit pour le notaire qui a obtenu démission honorable. Il appartient aux autorités qui nomment de prendre en considération tous les aspects de la candidature, en ce compris les aspects concurrentiels évoqués lors de la discussion générale.

Amendements n°s 1 et 3

M. Delpérée dépose l'amendement n° 1 (doc. Sénat, n° 4-1317/2) visant à insérer, dans l'article 35bis, proposé, entre les mots «à être désigné comme» et les mots «notaire associé» les mots «notaire ou».

M. Delpérée renvoie à la discussion générale.

Le ministre déduit de l'amendement qu'il y a deux hypothèses lorsque le notaire a obtenu démission honorable. Soit il peut à nouveau être nommé à n'importe quel endroit, soit il peut être associé à une étude, également à n'importe quel endroit. Dans le premier cas, il est dispensé de la première étape et, en tant que candidat notaire, il peut entrer en concurrence avec d'autres candidats ou éventuellement d'autres notaires ayant obtenu démission, pour acquérir une fonction de notaire devenue vacante. La procédure de nomination sera d'application, ce qui signifie que la commission de nomination devra procéder au classement des candidats.

Dans le second cas, qui est l'hypothèse figurant dans le texte original, un notaire qui avait obtenu démission peut s'associer avec n'importe qui. Dans ce cas, la procédure est interne au notariat. La commission de nomination n'intervient pas. L'orateur souligne que, dans cette seconde hypothèse, se pose un problème de concurrence, qui devrait être réglé.

M. Vandenberghe fait observer que la discussion devrait être beaucoup plus large. En effet, on constate que la valeur de certaines études est si élevée qu'un seul candidat se présente. Dans d'autres études, par

kantoren, bijvoorbeeld in de provincie Luxemburg, zijn er zo weinig akten te verlijden dat er even weinig kandidaten zijn.

Zo heeft de benoemingscommissie geen echte keuze meer, terwijl het gaat om de uitoefening van een openbaar ambt. De bescherming om de gelijkheid tussen alle kandidaten te beschermen, is uitstekend, maar botst op financiële overwegingen die een reële concurrentie moeilijk maken.

Het is begrijpelijk dat een notaris die zijn ambt neerlegt een vergoeding voor zijn kantoor ontvangt en het klopt formeel dat wanneer hij opnieuw kandidaat wordt, hij op voet van gelijkheid staat met een andere kandidaat die voor alle proeven is geslaagd. Doordat hij een vergoeding heeft geïnd, beschikt hij echter over meer financiële middelen dan de andere kandidaat.

Naast de formele regels die moeten worden uitgevaardigd, moet men ook rekening houden met de evolutie van de zaken, die voor ongerustheid kan zorgen.

Spreker meent bovendien dat, aangezien een geassocieerde notaris niet voor de benoemingscommissie moet verschijnen, de voorgestelde oplossing enkel kan worden overwogen voor het kantoor waar de betrokkenen voordien zijn activiteiten uitoefende, maar dat hij niet geassocieerd kan zijn in om het even welk kantoor, bijvoorbeeld in de buurt van zijn vroegere kantoor, waardoor hij diegene die dit kantoor heeft overgenomen zou beconcurreren.

De heren Vandenberghe en Van Parys dienen amendement nr. 3 in (stuk Senaat, nr. 4-1317/2), dat wil verduidelijken dat de notaris die zijn ambt opnieuw opneemt dat moet doen in de laatste standplaats waar hij zijn ambt uitoefende toen hij zijn ontslag vroeg.

Mevrouw Crombé-Bertom vraagt of het frequent voorkomt dat een notaris die eervol ontslag uit zijn ambt heeft gekregen een nieuwe aanwijzing als notaris aanvraagt. Ze denkt dat het aantal gevallen in de praktijk erg klein moet zijn.

Ze stelt vast dat amendement nr. 1 van de heer Delpérée tot gevolg heeft dat het gebied uitbreidt voor de notaris die een activiteit wil hervatten nadat hij eervol ontslag heeft gekregen. Door het amendement heeft hij toegang tot een ambt van geassocieerde notaris én tot een ambt van notaris zonder dat dit beperkt is tot zijn vroegere kantoor. Amendement nr. 3 van de heren Vandenberghe en Van Parys stelt een veel beperkter toepassingsgebied voor: de betrokkenen zou zijn activiteit enkel kunnen hervatten als geassocieerde notaris in de standplaats waar hij voordien zijn ambt uitoefende.

exemple en province du Luxembourg, il y a si peu d'actes à passer qu'il y a tout aussi peu de candidats.

Ainsi, la commission de nomination n'a plus de véritable choix, alors qu'il s'agit de l'exercice d'une fonction publique. L'intention de préserver l'égalité entre tous les candidats est excellente, mais elle se heurte à des considérations financières, qui rendent une véritable concurrence difficile.

Il est compréhensible qu'un notaire qui démissionne reçoive une indemnité pour son étude, et il est vrai que, formellement, s'il devient candidat, il est à égalité avec un autre candidat, qui a réussi toutes les épreuves. Cependant, en raison du fait qu'il a perçu une indemnité, il dispose de plus de moyens financiers que ce dernier.

À côté des règles formelles qui doivent être édictées, il faut donc avoir également égard aussi à l'évolution des choses, qui peut susciter certaines inquiétudes.

L'orateur estime en outre qu'étant donné qu'un notaire associé ne doit pas comparaître devant la commission de nomination, la solution proposée ne peut être envisagée que pour l'étude où l'intéressé exerçait préalablement ses activités, mais qu'il ne peut être associé dans n'importe quelle étude, par exemple à proximité de sa précédente étude, faisant ainsi concurrence à celui qui a repris cette dernière.

MM. Vandenberghe et Van Parys déposent l'amendement n° 3 (doc. Sénat, n° 4-1317/2) visant à préciser que le notaire qui reprend ses fonctions doit le faire dans la dernière résidence où il exerçait sa fonction notariale lorsqu'il a demandé sa démission.

Mme Crombé-Bertom demande s'il est fréquent qu'un notaire qui a obtenu démission honorable de sa fonction demande une nouvelle désignation comme notaire. Elle pense que le nombre de cas doit être très restreint en pratique.

Elle constate que l'amendement n° 1 de M. Delpérée a pour effet d'élargir le champ pour le notaire qui souhaiterait reprendre une activité après avoir obtenu une démission honorable. L'amendement lui permet d'avoir accès aussi bien à une fonction de notaire associé qu'à une fonction de notaire sans que cela soit limité à son ancienne étude. L'amendement n° 3 de MM. Vandenberghe et Van Parys propose un champ d'application beaucoup plus limité: l'intéressé ne pourrait reprendre son activité qu'en qualité de notaire associé dans la résidence où il exerçait ses fonctions antérieurement.

Spreekster denkt dat men een redelijke oplossing moet vinden die tegemoetkomt aan de behoeften van de praktijk.

De heer Delpérée antwoordt dat het aantal gevallen bedoeld in het voorgestelde artikel 35bis uiterst klein is. Het wordt geschat op één geval om de vijf jaar. Het betreft hier de hypothese van een persoon die om gezondheidsredenen niet meer in staat is om zijn kantoor te leiden. De notaris is zich van de situatie bewust en vraagt vervolgens eervol ontslag uit zijn ambt. Achteraf verbetert zijn gezondheidstoestand en wenst hij zijn notarisambt opnieuw op te nemen. De huidige regeling verplicht deze persoon om examen af te leggen, terwijl hij het ambt van notaris jarenlang heeft uitgeoefend. Dat is wat absurd.

Hij stelt voor dat deze persoon opnieuw een ambt van notaris of geassocieerde notaris mag opnemen zonder geografische beperking. De heer Delpérée ziet niet in waarom men deze persoon zou moeten verplichten om zijn ambt opnieuw op te nemen als geassocieerde notaris in de standplaats waar hij vroeger zijn ambt uitoefende. Amendement nr. 1 verruimt enigszins de mogelijkheden inzake terugkeer naar het beroep.

De Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen pleit voor een soepelere oplossing. De benoemingscommissies en de minister moeten beoordelen in welk kantoor de betrokkenen kan worden aangewezen.

De heer Vandenberghé verwijst naar verschillende gevallen van notarissen van zeer grote kantoren die hun ambt hebben neergelegd vóór de pensioengerechtigde leeftijd omdat ze het moment gekomen achten om hun kantoor over te dragen en die soms in dat kantoor bleven voortwerken. De nieuwe notaris kan immers vragende partij zijn voor deze samenwerking om de relaties met de klanten te bevorderen. Dit soort situaties geeft veel vaker aanleiding tot eervolle ontslagen dan gezondheidsredenen.

Rest nog het bezwaar dat enerzijds de geassocieerde notaris niet voor de benoemingscommissie verschijnt, wat allerlei privéregelingen mogelijk maakt, terwijl het de uitoefening van een openbaar ambt betreft.

Anderzijds is de kans op concurrentie groot indien de notaris die zijn activiteit hervat zich kan associëren in om het even welk kantoor, ook in de buurt van zijn vorige kantoor.

Spreker is geen voorstander van een dergelijke oplossing en denkt overigens dat de notarissen evenmin vragende partij zijn.

De heer Vankrunkelsven meent dat er blijkbaar een vrij ruime consensus ontstaat rond de oplossing van amendement nr. 3 van de heren Vandenberghé en Van Parys.

L'intervenante pense qu'il faut trouver une solution raisonnable qui réponde aux besoins de la réalité du terrain.

M. Delpérée répond que le nombre de cas visés par l'article 35bis proposé est extrêmement limité. On l'évalue à un cas tous les cinq ans. Cela vise l'hypothèse d'une personne qui, pour des raisons de santé, n'est plus capable de diriger son étude. Conscient de la situation, ce notaire demande la démission honorable de sa fonction. Par la suite, revenu à meilleure santé, il souhaite reprendre une fonction notariale. Le régime actuel oblige cette personne à présenter le concours alors qu'elle a exercé la fonction de notaire pendant des années. C'est un peu absurde.

Il propose que cette personne puisse reprendre une fonction de notaire ou de notaire associé, sans limitation géographique. M. Delpérée ne voit pas pour quelles raisons il faudrait obliger cette personne à reprendre ses fonctions en tant que notaire associé dans la résidence où il exerçait anciennement ses fonctions. L'amendement n° 1 élargit quelque peu les possibilités de retour à la profession.

La Fédération royale des notaires plaide pour une solution la plus souple. C'est aux commissions de nomination et au ministre qu'il appartiendra d'appréhender dans quelle étude l'intéressé peut être désigné.

M. Vandenberghe se réfère à plusieurs cas de notaires de très grandes études qui ont démissionné avant l'âge de la retraite parce qu'ils trouvaient le moment opportun pour le transfert de leur étude, et qui ont parfois continué à travailler dans celle-ci. En effet, le nouveau notaire peut souhaiter cette collaboration pour faciliter les relations avec la clientèle. Ce type de situation donne lieu à des démissions honorables bien plus souvent que des raisons de santé.

L'objection reste que, d'une part, le notaire associé ne passe pas par la commission de nomination, ce qui permet tous les arrangements privés, alors qu'il s'agit de l'exercice d'une fonction publique.

D'autre part, le risque de concurrence est grand si le notaire qui reprend son activité peut s'associer dans n'importe quelle étude, y compris à proximité de son étude précédente.

L'orateur n'est pas favorable à une telle solution, et pense du reste que les notaires n'en sont pas demandeurs.

M. Vankrunkelsven pense qu'un consensus assez large semble se dégager autour de la solution prévue dans l'amendement n° 3 de MM. Vandenberghé et Van Parys.

Mevrouw Crombé-Berton denkt dat, indien de notaris die eervol ontslag heeft gekregen enkel kan terugkeren als geassocieerde notaris in het kantoor waar hij voordien zijn ambt uitoefende, men in een veeleer theoretische dan praktische oplossing voor het probleem voorziet. Wat gebeurt er immers indien de notaris die het kantoor heeft overgenomen, weigert zich te associëren met zijn collega die wenst terug te komen of indien hij al met een andere notaris is geassocieerd? De ontslagnemende notaris heeft *de facto* geen enkele mogelijkheid om terug te keren. Men kan dan ook niet te strikt zijn met betrekking tot de terugkeermogelijkheden van de notaris die eervol ontslag heeft gekregen. Men moet een reële en uitvoerbare oplossing voorstellen.

De heer Vankrunkelsven merkt op dat een notaris die reeds geassocieerd is en die gezondheidsproblemen ondervindt, daarom zijn ambt niet moet neerleggen. Hij kan verder op halve kracht functioneren in zijn kantoor en taken naar zijn geassocieerde collega overdragen. De heer Delpérée beoogt de hypothese waarbij een notaris zijn activiteit uitoefent in een kantoor, zijn ambt neerlegt en later wil terugkeren als geassocieerde collega van de persoon aan wie hij het kantoor heeft overgelaten. Het voorstel maakt dat mogelijk. De vraag is of men moet toestaan dat hij zich associeert in andere kantoren dan dat waar hij vroeger zijn activiteit heeft uitgeoefend.

De heer Mahoux denkt dat de notaris die eervol ontslag krijgt opnieuw moet kunnen solliciteren op om het even welke plaats. Hij is voorstander van een vrij soepele oplossing aangezien deze hypothesen weinig frequent voorkomen.

De minister steunt de oplossing aangereikt in de toelichting van het wetsvoorstel, namelijk de notaris die eervol ontslag heeft gekregen, toestaan de status van geassocieerde notaris te genieten in de standplaats waar hij vroeger zijn ambt uitoefende.

Artikel 3

Amendement nr. 2

De heer Delpérée dient amendement nr. 2 in (stuk Senaat nr. 4-1317/2) dat ertoe strekt artikel 3 te vervangen.

Artikel 3 van het oorspronkelijke wetsvoorstel houdt in dat de stage in een notarisstudie voor onbepaalde tijd kan worden onderbroken of opgeschort. Ten gevolge van de besprekking meent de heer Delpérée dat de duur van de stage (drie jaar) in verhouding moet staan tot de duur van de onderbreking van de stage. Amendement nr. 2 stelt voor de maximumduur van de onderbreking te beperken tot achttien maanden.

Mme Crombé-Berton pense que si le notaire qui a obtenu démission honorable peut uniquement revenir comme notaire associé dans l'étude où il exerçait antérieurement, on apporte une solution plus théorique que pratique au problème. En effet, que se passera-t-il si le notaire qui a repris l'étude refuse de s'associer avec son collègue qui souhaite revenir ou s'il est déjà associé à un autre notaire ? Le notaire démissionnaire n'aura, *de facto*, aucune possibilité de retour. On ne peut dès lors être trop strict quant aux possibilités de retour du notaire qui a obtenu démission honorable. Il faut proposer une solution qui soit réelle et praticable.

M. Vankrunkelsven fait observer qu'un notaire, qui est déjà associé et qui rencontre des problèmes de santé, ne doit pas pour autant démissionner. Il peut continuer à fonctionner au ralenti dans son étude, et opérer un transfert de tâches vers son associé. M. Delpérée vise l'hypothèse où un notaire exerce son activité au sein d'une étude, démissionne et veut revenir ultérieurement en tant qu'associé de la personne à laquelle il a c  d   l'étude. La proposition rend la chose possible. La question est de savoir s'il faut permettre qu'il s'associe dans d'autres études que celle où il a précédemment exercé son activité.

M. Mahoux pense que le notaire qui démissionne de manière honorable doit pouvoir postuler à nouveau, à quelque endroit que ce soit. Il est favorable à une solution assez large puisque ces hypothèses sont peu fréquentes.

Le ministre soutient la solution telle qu'elle ressort des développements de la proposition de loi à savoir qu'il faut permettre au notaire qui a obtenu démission honorable de bénéficier du statut de notaire associé dans la résidence où il exerçait anciennement ses fonctions.

Article 3

Amendement n   2

M. Delpérée dépose l'amendement n   2 (doc. Sénat, n   4-1317/2) visant à remplacer l'article 3.

L'article 3 de la proposition de loi initiale a pour effet que le stage dans une étude notariale pourra être interrompu ou suspendu pour une durée illimitée. Faisant suite à la discussion, M. Delpérée pense qu'il faut prévoir une certaine proportionnalité entre la durée du stage (trois ans) et la durée maximale durant laquelle le stage peut être interrompu. L'amendement n   2 propose de porter à dix-huit mois la durée maximale de l'interruption.

De heer Vankrunkelsven vraagt of iemand de stage evaluateert. Zou een gemotiveerde aanvraag om een afwijking niet gericht kunnen worden aan een commissie voor de evaluatie van de stage? Dat zou een veel soepeler oplossing zijn dan het vastleggen van een maximumduur voor de onderbreking of opheffing.

De heer Delpérée verwijst naar de praktijk bij de balie. Heel wat advocaat-stagiairs leggen de eed af en vragen dan opschorting van hun stage om hun militaire of burgerdienst te volbrengen. Vervolgens beginnen zij opnieuw aan hun stage zonder dat zij voor een of andere commissie moeten verschijnen. Zulks past binnen de vereisten van het moderne leven.

De heer Vankrunkelsven stelt voor een automatische mogelijkheid van opschorting in te voeren tot een jaar of achttien maanden waarop in uitzonderlijke omstandigheden een afwijking kan worden gevraagd bij de daartoe bevoegde instantie.

De heer Vandenberghe wijst erop dat in bepaalde gevallen de stage gedurende ten hoogste een jaar kan worden opgeschorst, na akkoord van de bevoegde instantie. Zo gaat het bijvoorbeeld bij de orde van balies. Er wordt steeds een maximumtermijn bepaald. De bevoegde orde controleert de voorgelegde attesten en moet haar akkoord geven.

De heer Delpérée wijst erop dat de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen reeds in de commissie werd gehoord. Zijn wetsvoorstel houdt rekening met de adviezen van de Federatie.

Artikel 4

De heer Delpérée wijst erop dat de voorgestelde wijziging van artikel 43, § 1, van de wet van 25 ventôse jaar XI op het notarisambt ertoe strekt de bestaande tekst te verduidelijken door te verhelderen wat er gebeurt indien een notaris van woonplaats wenst te veranderen.

Artikel 5

De heer Delpérée verduidelijkt dat dit artikel betrekking heeft op de aanwijzing van de vervangende notaris. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk een erenotaris aan te wijzen als vervangend notaris.

V. STEMMINGEN

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

De amendementen nrs. 1 tot 3 worden eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

M. Vankrunkelsven demande si quelqu'un fait une évaluation du stage. Ne pourrait-on envisager de prévoir une demande de dérogation motivée à adresser à une commission chargée d'évaluer le stage? Cette solution serait plus souple que de fixer une durée maximale d'interruption ou de suspension.

M. Delpérée renvoie à la pratique au barreau. De très nombreux avocats-stagiaires prenaient serment et demandaient la suspension de leur stage pour accomplir leur service militaire ou leur service civil. Ils reprenaient ensuite leur stage sans qu'il soit nécessaire de passer devant une quelconque commission. De telles pratiques répondent aux exigences de la vie moderne.

M. Vankrunkelsven propose de prévoir un automatisme jusqu'à un an ou dix-huit mois, et que l'on puisse en outre, dans des circonstances exceptionnelles, demander une dérogation à une instance prévue à cet effet.

M. Vandenberghe rappelle que, dans certains cas, on peut obtenir une suspension de stage d'un an au maximum, moyennant l'accord de l'instance compétente. Il en va ainsi, par exemple, à l'ordre des barreaux. Un délai maximum est toujours prévu. L'ordre compétent vérifie les attestations produites et doit donner son accord.

M. Delpérée rappelle que la Fédération royale des notaires de Belgique a déjà été entendue en commission. La proposition de loi qu'il a déposée tient compte des avis qui ont été exprimés par la Fédération.

Article 4

M. Delpérée souligne que la modification proposée à l'article 43, § 1er, de la loi du 25 ventôse an XI contenant organisation du notariat vise à clarifier le texte existant en dissipant l'équivoque qui existe lorsqu'un notaire veut changer de résidence en cours de fonction.

Article 5

M. Delpérée précise que cet article vise la désignation du notaire suppléant. La proposition de loi permet de désigner un notaire honoraire comme notaire suppléant.

V. VOTES

L'article 1er est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Les amendements n°s 1 et 3 sont adoptés à l'unanimité des 9 membres présents.

Het aldus geamendeerde artikel 2 wordt met dezelfde eenparigheid aangenomen.

Amendement nr. 2 en het aldus geamendeerde artikel 3 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

De artikelen 4 en 5 worden eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

Het wetsvoorstel in zijn geheel wordt met dezelfde eenparigheid aangenomen.

Met dezelfde eenparigheid wordt vertrouwen geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

Le rapporteur,

Hugo VANDENBERGHE. Patrik VANKRUNKELSVEN.

L'article 2 ainsi amendé est adopté à la même unanimité.

L'amendement n° 2 et l'article 3 ainsi amendé sont successivement adoptés à l'unanimité des 9 membres présents.

Les articles 4 et 5 sont successivement adoptés à l'unanimité des 9 membres présents.

L'ensemble de la proposition de loi ainsi amendée est adopté à la même unanimité.

À la même unanimité, confiance a été faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le rapporteur,

Hugo VANDENBERGHE. Patrik VANKRUNKELSVEN.